

vit spåkte och lärt sig känna värdet af stillhet, verksamhet och undergifvenhet. Då den nyss ankomne brottslingen, som skulle kunna hafva lust för upstudsighet och lättja, ser sig omgifven af stilla, arbetsamma människor, till hvem skall han vända sig, för att få en kamrat i sitt tilltänkta ofog? Då fullkomlig tystnad är strängt anbefalld, med hvem skall han kunna öfverlägga? Då han ser den flitige och ordentlige kunna förskaffa sig större bekvämligheter, skall han då icke känna ett begär att likna honom? Nej, man måste sky besväret att tänka, man måste vara alldeles utan all kännedom af människonaturen, man måste förakta att underrätta sig om hvad erfarenheten redan visat, om man förhärdar sig i den tron, att systemet är ett hjärnspöke, och att ett fängelse icke kan hållas i ordning utan obarmhärtighet. Upstudsighet och oordning äro i de omtalade fängelserna en sällsynthet, ehuru man aldrig hör en ed eller ett häftigt ord af en vaktdräng. Fången vet, att försöket till en oordning straffas med oböjlig stränghet, fastän utan grymhet; han vet, att det så högt fruktade ensamma rummet väntar honom; han vet, att de öfrige fångarne, som äro af en stillare natur eller redan vant sig lydnad och flit, taga parti *emot* honom, då deras egen fördel fordrar, att oordning icke sker.

Efter detta afsteg skulle vi återkomma till jemnförelsen mellan de Svenska arbetshusen och de nu beskrifna fängelserna med arbete. Man behöfver icke vidlyftigt utveckla denna jemnförelse; man behöfver ej mer än hålla författningen om arbetshusen bredvid denna beskrifning; och de väsendtliga skillnaderna skola genast visa sig.

Men här återstår ännu en vigtig betraktelse: huru skall handhafvandet af en dylik författning vid fängelserna controlle-

ras? Huru skall man försäkra sig, att fångarne blifva så väl födda och klädda? att de icke blifva misshandlade? att de få sitt arbete betalt? att de aldrig få starka drycker? *Q. u. s. N.* Sanningen till sägande: i Sverige ser det mörkt ut. Men låtom oss betrakta, huru det tillgår i England och Amerika. Hvem har där upsigten öfver fängelserna? Embetsmän. — Men så är det ju äfven här? — Ja; dock företer sig här en annan fråga: hvad vill en Engelsk embetsman säga?

Af regeringen tillsatta, för lön på stat tjenande civil embetsmän finnas icke så många i hela England som i en province i Sverige, eller rättare sagdt inga. Med embetsman (Magistrate) menar Engelsmannen en sådan, som af sina medborgare blifvit utsedd att, för en viss tid och utan annan lön än äran af deras förtroende, vaka öfver allmänna ordningen. Lord Mayorer (Öfverståthållare), Sheriffer (Landshöfdingar), Bailiffer (Fogdar), Aldermen (Rådmän, Mayorernas bisittare), Coroners (ett slags domare i vissa mål) äro alla tagna utur medborgare-hopen på det ställe, der de hafva sin embetsbefattning. De fleste väljas äfven af folket sjelft, och det för en viss tid, yänligen ett år, måste vara bofasta inom districtet, och utgöra således icke någon särskild embetsmannacorps. Hvarje förständig och besutten man har varit eller kan blifva embetsman, och en viss klass kan således aldrig upkomma, som, i egenskap af executiva magtens innehafvare, förhäfver sig öfver den öfriga menigheten, föraktar allmänna rösten, bildar ett system af förtryck eller plundring, handverks- och slentrian-mässigt behandlar göromålen och vakar öfver rättvisan, utgör ett sammanhängande band, der den ena ser genom finger med och beskyddar den andres malversationer, för att sjelf i sin tour beskyd-

das. Intet fängelse, ingen allmän inrättning anses vara, hvad vi kalla *Kronans*. Folket anser det för sitt och vakar sjelft deröfver. Öfver fängelserna i ett Grefskap (Län) ligger högsta inseendet hos Stora Jury'n, som är en corps af Grefskapets hederligaste och förmögaste privat-män. Ingen så kallad Kronans embetsman har någonsin med dylika inrättningar att göra *).

Att i ett sådant land man kan finna en kontroll på fängelsestadgars handhavande, är således en möjlighet; och de nya fängelserna hafva burit herrliga frukter, likasom i America, där embetsmannainrättningen är likasådan, och i Nederländerna, der den gamla republicanismen och det milda nyare regeringssättet lätta oegennyttigt patriotiska företag. Ty det är att märka, att öfver allt de omtalade nya fängelserna hafva att tacka privata välgärningar för sin första upkomst.

Vi kunna ej lemna dessa betraktelser, utan att lägga på våra läsares hjertan en i det anmälda arbetet förekommande berättelse, som torde vara svår för mången att glöma, men dock måste glömas, när man vill ostörd öfverlemna sig åt sin liknöjdhet för det enskilda förderf och det samhällsförderf, som samhället sjelft besörjer. Berättelsen lyder sålunda:

"T. M. nu boende nära Moorfields, var en förmögen slagtare i Barnet. Genom egen efterfrågan har jag utrönt, att han der stod i mycken aktning hos sina grannar och ansågs för en utmärkt redlig man. Han ingick uti ett hemmans-arrende på en tid, då det höga sädes- och kött-priset lemnade de bästa utsigter för landbrukaren; men när detta pris sedan föll, blef han oför-

mögen att betala sin gäld. Han är nu slagtaregesäll i London; hans mästare ger honom det bästa vitsord, och någre Herrar i grannskapet hafva, endast för hans goda upförande skull, betjent sig af honom och hans hustru till åtskilliga arbeten inom deras hus."

(Forts. e. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Italien. Under det att man i allmänhet tyckes med framgång arbeta på inskränkningar i de gamla fria nordiska författningarne, är det södra Europas tid kommen att vinna constitutionel frihet. Lika oförmodade som intressanta nyheter hafva inlupit från Neapel, om en där, i början af Juli månad, inträffad revolution. Längre hade missnöjes herskat i provincerna öfver Fundaria-skatten och den ringa upmuntran, den inhemska productionen och utförseln njöto; men huru mycket misnöjet hade gripit omkring sig hos alla klasser och sjelfva arméen, hade man icke märkt. Lägre vid Sessa kan anses som den närmaste anledningen till allt, hvad som nu händt, då trupperna derigenom fingo tillfälle att meddela hyarandra sina tankar. 150 ryttare, som lågo vid Nola, upbröto utan ordres, och gingo åt Avellinoberget. (Andra bref säga, att två cavallerie-regimenter först öfvergifvit sina kvarter och fattat posto vid Nola.) Underrättelsen spriddes som blixten; infantericorpsen aflägade, för att stöta till dem, och hvarje landman, som kunde få sig ett skjutgevär, deltog. Så har det af till ett pass, som fører till Apulien, och passet togs i besittning, äfvensom en cassa af 22,000 ducater. Underrättelsen om resningen väckte i hufvudstaden mycket bekymmer, och Konungen afsände några Generaler, för att fråga de uproriske om deras afsigter och fordringar; Conseillen sammankallades; men medan där rådplågades, afmarcherade d. 5 dennes på e. m. ett infanteri- och ett dragonregimente, som lågo en Italiensk mil från staden, med vapen och tross i god ordning, för att förena sig med Insurgenterna. Från deras höggvarter fick Konungen det svar, att de fordrade en fri constitution såsom Spanjorernes. Anstalter till resningens kufvande vidtogos; men man fann snart, att alla trupperna tänkte lika. Då gaf Konungen efter. D. 6 på morgonen afgick Fürsten af Campo Chiaro till trupperna, för att tillkännagifva det

*) Kronans embetsmän i civil väg finnas i England nästan inga andra än betjeningen vid det ofantliga upbördsverket.

H. M. inom sju dagar ville låta förkunna en fri regeringsform; en på knutarna anslagen Kunglig proclamation innehöll det samma. Hvad som i annat fall hänt, är svårt att beräkna; ty tänkesättet förklarade och spridde sig hastigt, och besättningen öfvergaf fästningen S. Elmo. Den fruktan, som under underhandlingarna med de upröriska visat sig på ansigtet, skingrades, så snart Konungens beslut blef känt. "Viva, viva!" skallade på alla gator, och det från grupper af bättre folk och officerare. Det ropades, att Konungen måtte visa sig på balconen; detta skedde dock icke. Det var Kronprinsens födelsedag och om aftonen skulle blifva stor illumination. Kronprinsen, som just återkommit från Sicilien, säges hafva fallit för Konungens fötter och tackat honom i folkets namn, med de orden: "E. M. har räddat fäderneslandet." — Man hoppas att allt skall slutas väl. Man väntar blott, att Insurgenterna eller, som de nu kallas, Patrioterna skola återgå i lugn tjänstgöring. Staden var några dagar i mycken oro, och Borgerskaps-gardet ophörligt under vapen. — Muratisterne tros vara uphofs män till rönningen; men det torde vara rättare att därför anse de så kallade Carbonari.

England. Kröningen torde uppskjutas ända till Juni nästa år. Så mycket är säkert, att den icke sker på den först bestämda tiden.

Förberedande frågor vid Drottningens sak upptaga parlamentet och allmänna upmärksamheten. Ett Utskott har varit satt, för att undersöka fordnarna rättegångar och händelser i afseende på vittneslistors lemmande vid parlamentariska anklagelser, bills of attainder eller bills of pains and penalties. D. 14 afgaf Grefve Shaftsbury Utskottets betänkande, af innehåll att i dylika mål den anklagade aldrig fått vittneslista. Då således Drottningen icke var berättigad dertill genom prejudicater (hvaraf, som man vet, nästan all Engelsk lagfarenhet består), gjorde Lord Erskine motion, att parlamentet måtte för tillfället besluta en dylik rättighet, hvilken dock icke skulle hindra huset att, om det så nödigt funne, höra andra icke antecknade vittnen. Debatten blef intressant och häftig. Bland annat yttrade sig Lord Belhaven: "Jag förvånas att höra Lorder, som hafva folket att tacka för så mycket, nu tala med sådant hån och ilska om folkets skri och tänkesätt. Så länge det hette, att Europa låg under oket, då förde man ett helt annat tungomål om yttringen af folkets känslor." — Grefve Caernarvon angrep inledningen till degradations-billen (så kallas egentligen den mot Drottningens föreslagna), som mer syntes peka på förbrytelsen än

bevisa den. "Med folk af låg härkomst skall Drottningen hafva haft omgång! Jag frågar, om icke all ting blifvit användt för att hindra hennes utträde i sådant sällskap, dit hon hörde och där hon säkert gärna varit. Hon är anklagad för ett brottsligt umgänge!" Jag frågar, om dermed menas, att hon är skyldig till ägtenskapsbrott. Annars liknar det anklagelsen för förrådiska stämplingar; hvar man vet, att den som finnes skyldig till sådana, icke kan dömas för förräderi. Ministern måste antingen återtaga anklagelsen, sådan den nu är, och framlägga en annan bill, eller ock till den nuvarande göra en annan inledning med närmare uppgifter, på det Drottningen må veta, hvaremot hon har att försvara sig, och Huset äfven känna sådant, innan det skriker till undersökning. — Motionen blef slutligen förkastad med 78 röster mot 28.

D. 18 proponerade Lord Sidmouth andra läsningen af Allien-billen (Billen om utlänningar, den Regeringen, enligt den, äger att visa ur riket efter behag). Lord Holland protesterade i allmänhet mot billen. "Parlamentet befinner sig i lika läge med Hr. Eden, som under sina resor blef presenterad för Gouverneuren i Bulgarien, i närvaro af en förnäm Turk, som genast befälde, att hufvudena skulle afskäras Hr. E. och 26 personer af hans sällskap. Straxt kom en karl med en, troligtvis grön, påse och säggspån, den förre för att lägga hufvudena uti, den sednare för att uppsuga blodet. Tolken, som skulle göra den resandes försvar, hade sett påsen under hödelns arm, och kunde omöjligen få fram ett enda ord mer än: "den påsen! den fördömda påsen!" Därföre att tolken hade sett den gröna påsen, voro således Hr. Eden och 26 personer i fara att mista lifvet. I samma belägenhet är parlamentet: det låter plundra nationen och vanvårdar dess angelägenheter, emedan det icke kan vända ögonen från den gröna påsen på bordet". (Skratt). "Billen kan vara ett verktyg för tyranniet och själftra Europas politiska frihet. Jag antager, att Konungen i Spanien och hans anhängare blifve tvungna att fly till England, och Spanska folket förebrådde oss att hafva mottagit dem; hvad skulle vi säga? Fumes icke billen, så kunde ingen förebråelse göras oss. Jag antager ytterligare, att en Österrikisk undersåte vore i tillfälle att vittna för vår Drottning, men att han fallit i sin regerings ohåd och bodde i Frankrike eller Nederländer; tror då det Höghöfl. Huset, att han skulle vilja komma hit af rent galanteri för en person, som han ej känner, eller göra något misslagligt för en Regering, som med en vink kan låta

föra honom till en Österrikisk hamn? Jag nämner Österrike, efter som i alla tider och efter alla häfvers intyg, då någonting lågt, förtryckande och trolöst skolat göras, har det varit Österrike, som blifvit framskuffadt, för att göra det." — Lord Liverpool försvarade billen och Österrike. — Lord Holland uprepade, att Österrikiska regeringen, allt ifrån Carl V:s tid, alltid varit hård och orättvis. "Af hvad den ädle Lorden, som står i spetsen för Skattkammaren, nu sagt, skulle man kunna sluta, att Regeringen i går fått de ansenliga summor, som Österrike är skyldigt Stora Britannien." (Skratt). — Billen blef undersökt i Utskott, och dess utlåtande emottaget utan anmärkningar. D. 22 skulle tredje läsningen gå för sig.

Åter hafva rykten begynt gå om utsigter till en vänlig öfverenskommelse med Drottningen. — The Times berättar en hop besynnerliga saker om Bergami, om hans fantastiska sätt att kläda sig, om en middag, hvarpå han varit buden hos B. Constant o. s. v. och slutar: "vi skulle icke en gång undra, om de varit nog deloyala att dricka vår Drottningens skål; hvilket dock, genom tydning och misstag, kunde få namn af ägtenskapsbrott".

Underhusets Utskott öfver frågan om utländska handeln har i sitt betänkande yttrat: "alla inskränkningar i handeln äro ett ondt, och endast oundviklig politisk nödvändighet kan ursäktas dem." Detta intressanta och liberala betänkande (hvaraf rummet ej tillåter att införa mer) förordnades till tryckning.

Frankrike. Prefecten Germain har nedlagt sitt embete, emedan han är Pair. Nu säges, att Pairs-Kammaren fordrat det samma af Statsrådet och General-Directorn Barente.

Tyskland. Motion är i Badiska Ständernas första Kammare gjord om Tryckfrihetens utvidgande. — De protesterande ledamöterna af Landtdagen i Darmstadt hafva, vid sin återkomst, allmänt blifvit emottagna med entusiasm. Alla sinnen äro högt spända. Det nya valet i hufvudstaden föll så ut, att Höpfner åter blef vald. Nu har ett Ministerial-rescript förklaradt H. icke valbar och upmanat till ett tredje val.

Spanien. D. 6 höll den förberedande Juntan sin tredje session, och Cortes installerades. Espiga, Erkebiskop af Sevilla, är nämnd till President och Gen. Quiroga till Vice-President. En deputation afgick, för att förkunna Konungen Cortes's installering. H. M. emottog deputationen i

stor gala och lät den sätta sig. D. 9 kl. 10³/₄ på aftonen hade Cortes sin första högtidliga session. Konungen besvor constitutionen. Hela Kongl. familjen, diplomatiska corpsen, Ministern, Statsrådet, Militära och Civila embetsmännen bevisade acuten, Glädjen och entusiasmen hos folket var allmän.

Contra-revolutionära skrifter kringflyga, säkert mest tillverkade i Portugal. Många arresteringar ske. Man pratar hvarjehanda om en resa, som Konungen varit på vägen att företaga, för att lemna Madrid.

Turkiet. På Paschans af Janina hufvud är satt ett pris af 100,000 Sechiner. Detta är dock en bagatell, då man betraktar Paschans stora skatter, som, i fall han faller eller gripes, måste hemfalla Porten. Paschan af Scutari, hans nuvarande dödsfiende, var fordom hans barndomsvän och en af hans hufvudsakliga stöd i Divanen.

Stockholm. Kongl. Maj:t har, på Kongl. Kammar- och Bergs-Collegiernas underdåniga hemställan och i kraft af sist församlade Ständers öfverlemnande, under d. 30 sistl. Junii i nåder beslutit, att Hellestads Bergslag i Östergöthland kommer att indragas, med lemnadt tillstånd för Bergslagens invånare att till d. 1 Nov. 1822 tillgodogöra de tjenliga malmer, de äga, hvarest med de till Bergslagens hyttor och grufvor anslagna Kronoallmänningar skall förfaras såsom med andra recognitionsskogar och Hellestadsorten blifver Landslag samt ingår i ständig rotering och alla andra ett landslags skyldigheter.

Under samma dag har Kongl. Maj:t i nåder beslutit, att mål rörande recognitionsskogar hädanefter komma att tillhöra en division, bestående af tre Ledamöter i Kammar-Collegium (Presidenten inberäknad) och af tre i Bergs-Collegium. Derjemte har Kongl. Maj:t i nåder förklaradt någon verkställighet å Riksens Ständers vid sistl. Riksdag i afseende på recognitionsskogarnes användande fattade beslut icke kunna meddelas, i anseende till dess stridighet i vissa delar emot det 1809 vidtagna och af Kongl. Maj:t gillade; hvarföre Kongl. Maj:t ämnar vid nästa Riksdag göra Ständerna nådig proposition att förändra de delar af sist beslutet, dem Kongl. Maj:t anser stridande mot det förre.

